UUTISET

Ne, jotka pitäisi saada työterveyden piiriin, eivät itse enää kykene siitä päätöstä tekemään. **KEHITTÄMISPÄÄLLIKKÖ JUKKA MÄITTÄLÄ, TYÖTERVEYSLAITOS**

PÄIVÄN PUNKTI

Deflaation aave

Joukko suomalaisia päätoimittajia vieraili viime viikolla Brysselissä. Tapasimme komissaareja, Euroopan parlamentin jäseniä, Euroopan keskuspankin edustajia ja muuta väkeä.

Ensimmäistä kertaa puheissa lipsahti sana, jota Euroopassa ei ole lausuttu vuosikymmeniin. Deflaatio.

Euroopan yllä liikkuu nyt aave. Deflaation aave.

Inflaatio on meille kaikille tuttu asia. Inflaatio tarkoittaa sitä, että hinnat ja palkat nousevat vuoron perään.

Pieni inflaatio onkin taloudessa välttämätön paha. Ongelmaksi inflaatio tulee, jos se on liian suuri. Yleensä prosentin, korkeintaan parin suuruinen inflaatio on taloudessa pelkästään hyväksi. Se pitää pyörät pyörimässä.

Viime viikolla Euroopan keskuspankki laski ohjauskoron 0,25 prosenttiin. Näin alhaalla se ei ole koskaan ollut.

Pankki laskee korkoja, jotta olisi helpompi ottaa velkaa. Samalla keskuspankki painaa lisää rahaa, jotta sitä olisi pankeilla riittävästi.

Inflaatio kuitenkin pyörii nollassa. Nyt kysytään, ollaanko jo pohjalla vai jatkuuko suunta edelleen.

Jos hinnat laskevat edelleen, luulisi jokaisen hyötyvän siitä. Auton tai television voisi jättää ostamatta nyt ja ostaa vasta ensi kuussa, koska se olisi silloin halvempi.

Toisaalta miksi ostaa ensi kuussa, tavarahan maksaisi vielä vähemmän puolen vuoden kuluttua.

Hintojen laskua seuraisi nopeasti palkkojen lasku. Kun kauppa ei kävisi, työnantajat vähentäisivät väkeä ja alentaisivat palkkoja. Ihmisillä olisi entistä vähemmän rahaa.

Tässä tilanteessa pankki laskisi koron nollaan, tai jopa miinukselle. Olisihan se kiva, jos pankista saisi rahaa maksamatta mitään. Tai pankki peräti maksaisi sille, joka ottaa velkaa.

Ilo olisi kuitenkin lyhytaikainen. Koron merkitys on juuri se, että sillä ohjataan hintakehitystä. Jos korkoa ei ole, ei voi ohjatakaan.

Tilanne olisi sama kuin autolla, joka on joutunut liukkaalla jäällä nelipyöräluisuun. Sellaista rallikuskia ei olekaan, joka saa auton siinä tilanteessa hallintaan.

Japani joutui deflaatioon pari vuosikymmentä sitten. Se ei ole vieläkään päässyt siitä kunnolla ulos.

Jos taloudessa joutuu valitsemaan deflaation ja inflaation välillä, kannattaa kahdesta pahasta valita inflaatio. Se on sittenkin pienimmän riesan tie.

LAURI KONTRO on Maaseudun Tulevaisuuden päätoimittaja.

lauri.kontro@maaseuduntulevaisuus.fi

MTT irtisanoi vuokrien takia

Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus MTT on irtisanonut työntekijöitään, jotta se saa maksettua tyhjien toimitilojensa vuokrat Jokioisilla. Asiasta kertoi Yleisradio.

Osa toimitiloista on ollut tyhjillään kolme vuotta. Vuokranantaja Senaatti-kiinteistöt tulkitsee niin, ettei vuokrasopimuksia voi sanoa irti.

”Henkilöstöä jouduttiin vähentämään, jotta toimitilan vuokrat saadaan maksettua”, MTT:n kehitysjohtaja **Ilkka P. Laurila** totesi Yleisradiolle.

MTT:n selvityksen mukaan sen maksamat vuokrat ylittävät 36 prosentilla markkinatason.

Senaatti-kiinteistöt on valtiovarainministeriön alainen liikelaitos. Se tarjoaa toimitiloja ja palveluja lähinnä valtionhallinnolle.

MTT toimii maa- ja metsätalousministeriön alaisuudessa. MTT tutkii ruuan vastuullisuutta ja kilpailukykyä sekä luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä.

MT

Työterveyshuolto voi ehkäistä eläinsuojelurikkomuksia

Vakavissa eläinsuojelutapauksissa tuottajilla on usein mielenterveydellisiä ja sosiaalisia ongelmia. Pienet kotieläintilat ovat liittyneet työterveyshuollon piiriin isoja harvemmin.

Työterveyshuoltoon liittyminen saattaisi ehkäistä vakavia eläinsuojelurikkomuksia.

Kehittämispäällikkö **Jukka Mäittälä** Työterveyslaitoksen alaisesta maatalousyrittäjien työterveyshuollon keskusyksiköstä vahvistaa ajatuksen.

”Yleensä eläinsuojelurikokset liittyvät siihen, että tilan yrittäjillä on henkistä pahoinvointia. Ennaltaehkäisevän työterveyshuollon piirissä pystyttäisiin varhaisemmassa vaiheessa puuttumaan jaksamisongelmiin ja pahoinvointiin ennen kuin se kärjistyy niin pitkälle, että eläimet jäävät hoitamatta.”

”Jos olisi säännölliset terveystarkastukset ja tilakäyntejä tehtäisiin – eli ihmiset olisivat seurannassa sanan positiivisessa mielessä –, uskon, että sillä voisi olla ehkäisevä vaikutus eläinten hoitamatta jättämiseen.”

Sitoutumisaste nousuun

Myel-vakuutetuista maatalousyrittäjistä työterveyshuoltoon on liittynyt 38 prosenttia.

Maatalousyrittäjien eläkelaitos on luvannut nostaa osuuden 70 prosenttiin viidessä vuodessa.

Kotieläinagronomi **Kirsi Vienolan** mukaan suurimmat jaksamisongelmat ovat nimenomaan lypsykarjatiloilla ja lihanautapuolella. Vienola on tehnyt MTK:lle selvityksen kotieläintuottajien hyvinvoinnin yhteydestä tuotantoeläinten hyvinvointiin.

Työterveyshuollon piirissä on 70 prosenttia lypsylehmätilojen yrittäjistä.

”On keskustelun aihe, olisiko työterveyshuolto pakollinen kotieläintiloille.”

MTK ei kannata työterveyshuollon pakollisuutta, mutta sitoutumisastetta tulisi saada nostettua. Maatalousyrittäjien työhyvinvointia kartoittanut työryhmä nosti sen ykköskehittämiskohteeksi.

”Systemaattinen kansallinen markkinointi voisi tehdä paljon. Valtakunnallinen toimija, joka markkinoisi ja katsoisi perään, että palvelut ovat hyvin saatavissa ja tuottajia kiinnostavia, on puuttunut”, sanoo MTK:n maaseutuyrittäjyysjohtaja **Timo Sipilä**.

Eniten tarvitsevat poissa

Työterveyshuollon piiriin kuulumattomien avun tarvetta ei välttämättä tunnisteta. Tarjolla olevien palveluiden käytöstä vetäytyvät pois niitä eniten tarvitsevat.

”Jos on jo häikkää jaksamisen kanssa, koitetaan selviytyä päivästä toiseen ja pyörittää arkea. Kaikki uusi, kuten kuinka työterveyspalvelut ostettaisiin itselle, tuntuu raskaalta ja ylivoimaiselta päätökseltä”, Mäittälä sanoo.

”Ne, jotka pitäisi saada työterveyden piiriin, eivät itse enää kykene siitä päätöstä tekemään.”

Ratkaisu on Mäittälän mukaan tuotannon ympärille rakentuva, muun muassa neuvonnasta, lomituksesta, kaupasta ja jatkojalostuksesta rakentuva yrittäjän tukiverkko.

”Varhaisen välittämisen ajatus on äärimmäisen tärkeä, kun monet harjoittavat maataloutta niin syrjässä keskuksista, ettei välttämättä naapuriinkaan ole mitään kontaktia.”

Tutkimuksissa on Vienolan mukaan tullut esille, että tiloilla käyvät eri alojen ammattilaiset toivovat koulutusta ongelmiin puuttumiseen.

”Siinä astutaan toisen ammattialueelle. Neuvojasta voi tuntua, ettei ongelmista kehtaa sanoa.”

Vaitiolovelvollisuus vastassa

MTK-Punkaharjun puheenjohtaja, lypsykarjatilan emäntä **Kirsti Laamanen** pohtii, olisiko syytä löyhentää tiettyjen viranomaisten välistä vaitiolovelvollisuutta.

”Työterveyden ja lomatoimiston vuoropuhelu voisi olla terveellistä”, Laamanen sanoo.

”Lomatoimisto voisi ottaa yhteyttä työterveyteen, jos lomia on paljon pitämättä. On ollut tapauksia, että henkilö on ollut oikeutettu sairaslomaan, mutta ei ole ottanut yhteyttä lomatoimistoon, tai sijaisapua ei ole pystytty järjestämään. Tässä tapauksessa olisi ollut hyvä, että työterveyshoitaja asiakkaan kanssa ja hänen luvallaan olisi neuvotellut lomatoimiston kanssa sijaisavusta kun kyseessä oli vakava työuupumus.”

Vienola on huolissaan pienistä ja keskisuurista tiloista. Pienet kotieläintilat ovat liittyneet työterveyshuollon pariin isoja harvemmin.

”Suomessa panostetaan aika paljon isoihin tiloihin, ne nähdään tulevaisuuden tiloina. Ongelmat ovat mielestäni keskittyneet pienille ja keskisuurille tiloille. Siellä tuottajat eivät panosta omaan hyvinvointiinsa yhtä paljon kuin isoilla tiloilla, joita hoidetaan useammin bisnesmentaliteetilla.”

Investoinnit ovat keskittyneet isoille tiloille.

”Eläinten hyvinvointitukikin on ehkä painottunut enemmän isommille tiloille.”

PAULA LIESMÄKI

MARKKU VUORIKARI

Kotieläinagronomi Kirsi Vienola teki MTK:lle selvityksen tuottajien ja tuotantoeläinten hyvinvoinnin yhteydestä. Hänen mukaansa kuluttajat ovat entistä valmiimpia maksamaan tuotantoeläinten hyvinvoinnista.

Markkinarako hyvinvointimerkille

Markkinat eivät juuri tuo lisähyötyä tuotantoeläinten hyvinvointiin panostaneelle tuottajalle.

”Suoraan tilalta myyvät voivat saada lisähintaa”, sanoo MTK:lle selvityksen tehnyt kotieläinagronomi **Kirsi Vienola**.

Kuluttaja on nyt aiempaa valmiimpi maksamaan tuotantoeläinten hyvinvoinnista.

Eläinsuojeluasiamies **Sari Salminen** on ehdottanut, että kauppaketjut loisivat omia omia sertifikaatteja, jotka takaisivat eläinten hyvinvoinnin.

Myös toimittaja **Elina Lappalainen** peräänkuuluttaa Syötäväksi kasvatetut -kirjassaan hyvinvointimerkkiä, joka antaisi kuluttajalle vaihtoehdon.

”Luulen, että tuotanto eriytyy jatkossa. Tulee tuottajia, jotka sitoutuvat noudattamaan nykyistä tiukempia ehtoja parantaakseen eläinten hyvinvointia”, Vienola sanoo.

Oman maan elintarvike paras

Suomalaiset kuluttajat eivät juuri tunne kotieläintuotannon arkipäivää, mutta he luottavat viranomaisvalvontaan vahvasti.

Yleinen käsitys on, että sisätiloissa tapahtuva kotieläintuotanto on vahingollista eläinten hyvinvoinnille. Ulkona tapahtuvan tuotannon ajatellaan edistävän hyvinvointia.

”Tämä voi olla yksi syy, miksi luomu saanut niin vahvan mielikuvan eläinten hyvinvointiin panostavana tuotantotapana”, Vienola sanoo.

”Suomalainen kuluttaja arvostaa Suomessa tuotettua ruokaa niin paljon, että ei ehkä osaa vaatia eläinten hyvinvointia.”

Vienolan mukaan on myös yleistä, että eläinten hyvinvoinnin ajatellaan olevan kohdallaan oman maan tuotteissa. ”Kuluttajan omassa maassa tuotettua elintarviketta pidetään parhaana ja parhaiten tuotettuna.”

Hoitaja vaikuttaa eläimen hyvinvointiin

Vienola muistuttaa, että luonnonmukainen tuotanto ei ole tae eläinten hyvinvoinnista, vaan yksi tuotantotapa.

”Perinteisessäkin tuotantotavassa voi olla todella hyviä tuottajia.”

Vakuuttavia tutkimuksia siitä, onko luomutuotanto eläimelle tavanomaista tuotantotapaa parempi, ei hänen mukaansa ole.

”Luomussa on omat ongelmansa eläinten hyvinvoinnin kannalta: rehuongelmat, loiset ja lääkintä.”

Luomussa vasikoita ei saa nupouttaa ilman puudutusta ja kivunlievitystä, emakoiden porsitushäkit on kielletty, ja eläinten tulee pääsääntöisesti päästä kesäaikaan ulos. Tilavaatimukset ovat luomussa suuremmat kuin tavanomaisessa tuotannossa.

Vienolan mukaan eläinten hoitaja pystyy vaikuttamaan eläinten hyvinvointiin todella paljon: pelkät puitteet eivät sitä ratkaise.

PAULA LIESMÄKI

Paula Risikko kannattaa asettamansa työryhmän ehdotuksia.

Susanna Huovisen mielestä ryhmän ehdotukset hajottaisivat työterveyshuoltoa.

Ministerit linjaavat viljelijöiden työterveyshuoltoa eri suuntiin

Sosiaali- ja terveysministeri **Paula Risikon** (kok.) asettama työryhmä ehdotti syyskuussa, että viljelijöiden työterveyshuollossa ohjausvastuu siirretään Melalle.

”Tavoitteena on viljelijöiden työhyvinvoinnin kehittäminen ja työurien pidentäminen.”

Ministeriön työryhmä pohti keinoja tavoitteiden saavuttamiseksi.

Viljelijöiden työhyvinvointi liittyy taannoiseen maatalouden raamitupoon.

Mela vai Mytky?

Risikko pitää työryhmän esityksiä kaikilta osin perusteltuina. Teema liittyy hänen toimialaansa. Peruspalveluministeri vastaa työterveyshuollosta.

Peruspalveluministeri **Susanna Huovinen** (sd.) ei kannata ministeriön työryhmän ehdotusta. Työterveyshuoltoa ei pidä hajottaa.

”Työterveyshuoltoa tulee kehittää kokonaisuutena.”

Yhden toimialan irrottaminen johtaa toimialakohtaiseen työterveyshuoltoon.

Huovinen pelkää varoittavaa esimerkkiä.

Risikko huomauttaa, että työryhmässä oli mukana virkamiehiä molempien ministerien hallinnosta. Esitykset olivat lähes yksimielisiä.

Työterveyslaitoksen yhteydessä Kuopiossa toimii Maatalousyrittäjien työterveyshuollon keskusyksikkö eli Mytky. Se edistää ja kehittää viljelijöiden työterveyshuoltoa.

Kehittämispäällikkö **Jukka Mäittälä** uskoo viljelijöillä epäilyjen heräävän, jos vakuutusyhtiö ohjaa työterveyshuoltoa. Mäittälä johtaa yksikköä.

Työterveyshuolto on ministerien mukaan osa palvelurakenteiden sote-uudistusta. Työryhmän esitykset lähtevät lausunnolle, minkä jälkeen ratkaisuja tehdään.

Ilmoittautumisia lisää

Ministerit haluavat viljelijöitä lisää työterveyshuoltoon. Ilmoittautumiset ovat pienessä laskussa. Kuopiossa työskentelee muutaman henkilön tiimi.

Mela takaa, että 70 prosenttia viljelijöistä on mukana työterveyshuollossa viiden vuoden päästä. Nyt 38 prosenttia saa palveluja.

”Melalla on riittävät resurssit ja valtakunnallinen organisaatio sekä hyvät kontaktit viljelijöihin ja työterveyshuoltoon”, johtaja **Timo Sipilä** MTK:sta kannattaa.

Sipilä oli mukana työryhmässä. Hän katsoo 70 prosentin tavoitteen vaativan kovaa työtä. Huovinen luonnehtii tavoitetta haasteelliseksi.

”Näkemyksiä on erilaisia miten tavoite toteutetaan.”

Johtaja **Antti Huhtamäki** lupaa Melan tehostavan työterveyshuollossa tilakohtaisia palveluja. Kun viljelijä itse kokee ne hyviksi, hän lähtee mukaan.

Risikko haluaa palveluihin työryhmän ehdottamia sisällöllisiä uudistuksia. Niitä jatkovalmistellaan eri ministeriöissä.

Selkeyttä tukiehtoihin

Työryhmä esitti varhaista kuntoutusta ja tietopankkia hyvistä käytännöistä.

Alle kolmivuotiaat hoidettaisiin kotona normaalihintaan. Nyt sijaisapu maksaa korotetun hinnan.

Rahoitusta viljelijöiden työhyvinvointiin Risikko lisäisi lainmuutoksella. Myel-maksuista käytettäisiin osa kuntoutusohjaajan palkkaamiseen.

Näin tehdään jo muissa eläkejärjestelmissä.

Maa- ja metsätalousministeriön jatkotyö liittyy EU-tukiin. Työryhmä lisäisi hallinnon vastuuta selkeistä säännöistä. Nyt rikkeestä rapsahtaa viljelijälle heti toimeentulon menetyksiä.

JUHANI VIITALA
EIJA MANSIKKAMÄKI

Komissio tarjoaa jälleen geenimuuntelun kieltoa jäsenmaille

BRYSSEL (MT)

EU-komissio lähettää unionin ympäristöministerien käsiteltäväksi uudelleen ehdotuksen, joka antaisi jäsenmaille oikeuden kieltää geenimuunneltujen (gm) kasvilajikkeiden viljely omalla alueellaan.

Alunperin esitys tehtiin jo vuonna 2010. Sen taakse ei tuolloin kuitenkaan saatu riittävää määräenemmistöä.

Suurin osa EU-maista sekä Euroopan parlamentti olivat valmiita siirtämään gm-viljelypäätökset kansalliselle tasolle. Ranska, Saksa ja Britannia kuitenkin estivät esityksen hyväksynnän eri syistä.

Komissio yrittää jälleen kerran ratkaista poliittisen takalukon, joka on vaivannut geenimuuntelua koskevia päätöksiä jo vuosia.

Tuomioistuin tyrmäsi viivyttelyn

Geenimuuntelu jakaa EU-maat tiukasti eri leireihin. Erimielisyyksien takia komissio ei ole enää vuoden 2010 jälkeen lähettänyt jäsenmaiden käsittelyyn uusia hakemuksia gm-lajikkeiden hyväksynnästä.

Syyskuussa EU-tuomioistuin kuitenkin totesi, että viivyttelyn sijaan komission on joko hylättävä hakemukset tai lähetettävä ne jäsenmaiden päätettäviksi.

Kantajana oikeusjutussa oli amerikkalainen DuPont Pioneer, joka lähetti geenimuunnteltua maissilajikettaan koskevan hakemuksen EU:n käsittelyyn jo vuonna 2001. EU:n elintarviketurvallisuusviraston EFSA:n lausuntojen mukaan lajike ei aiheuta vaaraa ihmisten terveydelle.

Ratkaisun seurauksena komissio lähettää lajikkeen hyväksynnän ympäristöministereiden joulukuun kokouksen päätettäväksi. Todennäköistä kuitenkin on, etteivät jäsenmaat pääse tällä kertaa yksimielisyyteen lajikkeen hyväksynnästä eivätkä kansallisista gm-kielloista.

Geenimuunneltujen kasvien viljely ja myynti on sallittua EU-markkinoilla, jos lajikkeille on myönnetty hyväksyntä. Siitä huolimatta useat jäsenmaat ovat säätäneet kansallisia lakeja, joissa viljely kielletään.

Toistaiseksi viljelyhyväksyntä on vain yhdellä maissilajikkeella ja Amflora-tärkkelysperunalla.

NIKLAS HOLMBERG